

5. Теорія управління в органах внутрішніх справ: Навчальний посібник / За ред. В. А. Ліпкана. – К.: КНТ, 2007. – С. 152.
6. Охріменко А.Г. Основи менеджменту: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – С. 10.
7. Адміністративне право України. Академічний курс. У 2 т. – Т. 1. Загальна частина. – К.: «Юридична думка», 2004. – С. 53.
8. Про додаткові заходи щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2009 р. № 1302 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1302-2009-%D0%BF>.

УДК 342.9

МОРГУН В.П.

ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СПОРТИВНИХ ФЕДЕРАЦІЙ

У статті розглянуто поняття та принципи адміністративно-правового регулювання. Надано авторське визначення та перелік принципів адміністративно-правового регулювання діяльності спортивних федерацій.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, спортивна федерація, поняття, принципи, державна адміністрація, фізична культура і спорт.

В статье рассмотрены понятие и принципы административно-правового регулирования. Предоставлены авторское определение и перечень принципов административно-правового регулирования деятельности спортивных федераций.

Ключевые слова: административно-правовое регулирование, спортивная федерация, понятие, принципы, государственная администрация, физическая культура и спорт.

The article deals with the concept and principles of administrative and legal regulation. The author's definition and a list of principles for the administrative and legal regulation of the activities of sports federations are provided.

Key words: administrative and legal regulation, sports federation, concept, principles, state administration, physical culture and sport.

Вступ. Адміністративно-правове регулювання – один із видів галузевого правового регулювання, заснований на дії адміністративного права і багатого арсеналу адміністративно-правових засобів на суспільні відносини, що мають місце у сфері діяльності державної адміністрації.

Історично процес формування адміністративно-правового регулювання розпочався з появи нормативної адміністративно-правової регламентації, адміністративного законодавства та появи адміністративного права як порівняно самостійної правової галузі. Слідом за новими суспільними відносинами, що потребують адміністративно-правового регулювання, безперервно трансформуються і його нормативна основа, йде розвиток адміністративного законодавства і права, його інститутів, змісту адміністративно-правового регулювання.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз поняття та принципів адміністративно-правового регулювання діяльності спортивних федерацій.

Результати дослідження. В основі адміністративно-правового регулювання лежить вплив на суспільні відносини комплексу юридичних засобів адміністративно-правового характеру. Серед них галузь адміністративного права та її підгалузі, адміністративно-правові інститу-

ти, нормативні адміністративно-правові акти, первинні адміністративно-правові веління, метод і режими адміністративно-правового регулювання, індивідуальні адміністративно-правові акти, юридичні факти, адміністративні правовідносини, адміністративно-правові заходи захисту, заходи адміністративної та дисциплінарної юридичної відповідальності.

Не викликає заперечень той факт, що вдалий розвиток фізичної культури і спорту загалом та спортивних федерацій зокрема перебуває у прямій залежності від ефективності діяльності державної адміністрації у зазначеній сфері, яке скеровує поступальний розвиток галузі та федерацій завдяки взаємодії і чіткому розмежуванню повноважень державних органів влади, проведенню чіткої програми дій щодо провадження державної політики з її розвитку, визначення місця та ролі громадських інституцій у цих процесах.

Адміністративно-правове регулювання діяльності спортивних федерацій має специфічні особливості, що відрізняють цей напрям від інших складників соціальної сфери країни загалом та сфери фізичної культури та спорту зокрема:

- по-перше, діяльність спортивних федерацій як складова частина сфери фізичної культури та спорту пов'язана численними зв'язками з іншими галузями господарства як виробничої, так і невиробничої сфери (освіти, охорони здоров'я, культури тощо);

- по-друге, динамічність системи фізичної культури виявляється в її постійному розвитку та оновленні, що суттєво впливає на діяльність спортивних федерацій: зростають кількісні та якісні показники, розробляються нові моделі спортивного інвентарю, тренажерів, спортивних споруд і т. д., зростає кількість комерційних фізкультурно-спортивних організацій (фітнес-клуби, фітнес-центри і т. д.), збільшується кількість і різноманітність наданих ними фізкультурно-оздоровчих послуг населенню тощо;

- по-третє, нині склалася специфічна система як загалом, так і управління окремими об'єктами на всіх рівнях;

- по-четверте, новий імпульс у розвитку діяльності спортивних федерацій як складової частини системи фізичної культури і спорту як самостійної галузі, безперечно, дають підготовка і проведення найбільших міжнародних спортивних змагань [1, с. 202].

Адміністративно-правове регулювання спрямоване на задоволення суспільно значущих державних інтересів у досліджуваному напрямі діяльності шляхом надання різноманітних послуг, юридично і соціально значущих дій в інтересах соціуму, держави і громадян. Такі послуги надаються як суб'єктами владних повноважень (наприклад, затвердження правил спортивних змагань з урахуванням пропозицій всеукраїнських спортивних федерацій, видачі посвідчень про присвоєння відповідного спортивного звання; прийняття рішень про придбання навчальним закладом статусу спеціалізованого навчального закладу спортивного профілю, ліцензування та акредитації вищих навчальних закладів, в яких здійснюється підготовка фахівців у сфері фізичної культури і спорту, атестації тренерів та спортивних суддів, фахівців із фізкультурно-спортивної реабілітації, які беруть участь у фізкультурно-оздоровчих, фізкультурно-реабілітаційних та спортивних заходах для інвалідів, визнання видів спорту та внесення їх до відповідного реєстру тощо), так й інституціями громадянського суспільства, що мають делеговані повноваження у спортивній галузі (зокрема, в частині присвоєння спортивними федераціями кваліфікаційних категорій спортивним суддям, визнання спортивних федерацій з олімпійських видів спорту, організації та проведення спортивних змагань серед ветеранів фізичної культури і спорту, забезпечення участі ветеранів фізичної культури і спорту у відповідних міжнародних спортивних змаганнях, залучення учнів та студентів у позанавчальний час до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності у загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладах, організацію та проведення спортивних змагань серед учнів та студентів, забезпечення участі учнів та студентів у міжнародних спортивних змаганнях та ін.) [2, с. 200].

Наявна у країні система адміністративно-правового регулювання фізкультурно-спортивної діяльності визначається соціально-економічним станом суспільства, державною спортивною політикою, роллю у цьому процесі органів місцевого самоврядування, а також громадських об'єднань та організацій фізкультурно-спортивної спрямованості.

Комплексність, системність і цілісність адміністративно-правового регулювання діяльності спортивних федерацій забезпечуються, насамперед, розвитком його теоретичних і методологічних обґрунтувань у сучасному суспільстві. Глибокі соціально-економічні і політичні перетворення вимагають вироблення нових підходів до вирішення проблем оптимізації системи регулювання цієї діяльності. На перший план тепер виходять питання переосмислення ролі і місця держави, а також місцевого самоврядування у розвитку і підвищенні ефективності

діяльності спортивних федерацій щодо забезпечення здоров'я нації, ефективності функціонування певного виду спорту, а отже, і відповідних механізмів адміністрування цим напрямом [3, с. 193].

У сфері фізичної культури і спорту адміністративно-правове регулювання варто розглядати як механізм, який, з одного боку, забезпечує надання суспільству фізкультурно-спортивних послуг, з іншого боку – реалізацію обраного типу соціальної політики, яку втілюють державні службовці, яким було делеговано повноваження під час волевиявлення народу на виборах, як в межах країни, так і за кордоном, у всіх напрямках її прояву.

З огляду на вищезазначене, сутність адміністративно-правового регулювання діяльності спортивних федерацій полягає у цілеспрямованій систематичній діяльності уповноважених органів (посадових осіб), а також інших суб'єктів, наділених делегованими владними повноваженнями, спрямованої на реалізацію спортивного законодавства, що регулює діяльність спортивних федерацій, надання адміністративно-спортивних послуг, здійснення контролю за виконанням означених заходів спортивними федераціями.

Під принципами адміністративно-правового регулювання розуміють правила, основні положення та норми поведінки, які використовують органи управління у процесі керівництва з огляду на соціально-економічні умови, що утворилися в суспільстві.

Нині існують різні підходи до класифікації принципів адміністративно-правового регулювання, зокрема й діяльності спортивних федерацій. Так, вчені визначають принципи:

- 1) науковості;
- 2) системності та комплексності;
- 3) дієвості;
- 4) прозорості;
- 5) демократичності (широкий доступ населення до вирішення суспільних проблем); підконтрольності членам громади;
- 6) самодостатності (для вирішення проблем);
- 7) адаптивності та креативності.

На думку В.В. Галуцька, загальними принципами діяльності суб'єктів адміністративно-правового регулювання виступають принципи верховенства права та правового закону, зв'язаності суб'єктів правом та підконтрольності їх суду, гласності, відповідальності та самостійності, забезпечення охорони прав і свобод людини та громадянина [4, с. 15].

Досить обмежений перелік принципів державно-правового регулювання фізкультурно-оздоровчої і спортивної діяльності наводить Ю.М. Репкіна, яка відносить до них принципи: законності, служіння державній адміністрації суспільству і людині, взаємної відповідальності, забезпечення економічного різноманіття і рівний захист державою всіх суб'єктів господарювання, вільної підприємницької діяльності в межах, визначених законом, обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції в підприємстві, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів і безпеки суспільства і держави [5, с. 31–35].

Не дає однозначної відповіді на питання про принципи адміністративно-правового регулювання діяльності спортивних федерацій й чинне законодавство. Навіть Закон України «Про фізичну культуру і спорт», будучи головним нормативно-правовим актом у цій сфері, не містить таких принципів.

Лише ст. 4 закону визначає засади державної політики у сфері фізичної культури і спорту, серед яких зокрема:

- визнання фізичної культури і спорту як пріоритетного напрямку гуманітарної політики держави;
- визнання фізичної культури як важливого чинника всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя;
- визнання спорту як важливого чинника досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держави;
- забезпечення гуманістичної спрямованості та пріоритету загальнолюдських цінностей, справедливості, взаємної поваги та гендерної рівності;
- гарантування рівних прав та можливостей громадян у сфері фізичної культури і спорту;
- забезпечення безпеки життя та здоров'я осіб, які займаються фізичною культурою і спортом, учасників та глядачів спортивних і фізкультурно-оздоровчих заходів;

- сприяння безперервності та послідовності занять фізичною культурою і спортом громадян різних вікових груп;
- утвердження етичних та моральних цінностей фізичної культури і спорту;
- створення умов для соціального та правового захисту громадян у сфері фізичної культури і спорту;
- забезпечення підтримки громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості;
- забезпечення різноманітності, високої якості та доступності фізкультурно-спортивних послуг для громадян;
- забезпечення умов для підтримки напрямів фізичної культури і спорту;
- забезпечення доступу інвалідів до спортивних споруд;
- заохочення благодійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту;
- орієнтування на сучасні міжнародні стандарти у сфері фізичної культури і спорту, поєднання вітчизняних традицій і досягнень зі світовим досвідом у цій сфері [6].

На наш погляд, визначення принципів адміністративно-правового регулювання діяльності спортивних федерацій та їх нормативне закріплення вбачається обов'язковою умовою розвитку «спортивного» законодавства. Адже як можна побудувати ефективну державну політику у сфері фізичної культури і спорту, коли головні ідеї, вихідні критерії її реалізації нормативно не закріплені?

Спортивні федерації діють на засадах законності, гуманності, спільності інтересів і рівності прав його учасників, гласності, добровільності та самоврядування, рівності перед законом, відсутності майнового інтересу, прозорості, відкритості та публічності. Діяльність федерацій має суспільний характер, що не суперечить його співпраці з органами державної влади і не позбавляє права на отримання державної підтримки.

Пропонуємо виділяти такі принципи адміністративно-правового регулювання діяльності спортивних федерацій: верховенства права; законності; гуманізму; демократизму; виключення дискримінації і насильства у спорті; цілеспрямованості; координації; єдності; децентралізації; деконцентрації; субсидіарності; партнерства; відкритості; стратегічного планування та цільового програмування; ефективності; забезпечення загальнодоступності, добровільності та безперервності занять фізичною культурою та спортом; пріоритетності захисту прав, законних інтересів, життя і здоров'я людини, навколишнього природного середовища.

Висновки. Таким чином, відсутність нормативного закріплення та обґрунтування у наукових джерелах дає змогу запропонувати таке визначення досліджуваного поняття: адміністративно-правове регулювання діяльності спортивних федерацій – це регламентована нормативно-правовими актами діяльність державної адміністрації, а також інших суб'єктів, наділених делегованими владними повноваженнями, спрямована на реалізацію спортивного законодавства, дотримання його норм керівництвом та членами спортивних федерацій і приведення діяльності спортивних федерацій до міжнародних стандартів.

Список використаних джерел:

1. Филиппов С.С. Организационно-правовые особенности системы управления физической культурой и спортом / С.С. Филиппов // Научно-теоретический журнал «Ученые записки». – 2014. – № 6(112). – С. 201–207.
2. Тихомиров Ю.А. Теория компетенции: [моногр.] / Ю.А. Тихомиров. – М.: Изд. г-на Тихомирова М.Ю., 2001. – 355 с.
3. Рибчич І. Організаційно-правові механізми управління системою надання фізкультурно-спортивних послуг у державі / І. Рибчич // Ефективність державного управління: Збірник наукових праць. – 2015. – № 42. – С. 191–197.
4. Галунько В.В. Адміністративно-правова охорона права власності в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / В.В. Галунько. – Харків, 2009. – 393 с.
5. Репкіна Ю.М. Адміністративно-правові основи регулювання фізичної культури і спорту : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Ю.М. Репкіна. – К., 2010. – 232 с.
6. Про фізичну культуру та спорт : Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3808-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.